

Kurs-PM: HF0021 | Matematik för basår I | VT 2022

Lärare: 1A: Joakim Dalfors | dalfors@kth.se | 08-790 48 07
1B: Torgny Forsberg | torgny@kth.se |

Examinator: Niclas Hjelm

Hemsida: <https://www.kth.se/social/course/HF0021> (här finns gamla tentamina, m m)
<https://kth.instructure.com/courses/32831/> (för material utdelat under kursen)

Programwebb: <https://www.kth.se/social/program/tbasa/>

Läromedel: Alfredsson, Bodemyr, Heikne: Matematik 5000+ Kurs 3c Basåret
ISBN 978-91-27-45715-7 (Natur och kultur)

Alphonse m fl; Formler och tabeller
ISBN 978-91-27-45720-1 (Natur och Kultur)

eller någon av de äldre upplagorna

Alphonse, Pilström; Formler och tabeller
ISBN 978-91-27-42245-2 (Natur och Kultur)

Björk m fl: Formler och tabeller
ISBN 978-91-27-72279-1 (Natur och Kultur)

Kursbunt (finns att hämta på hemsidan)

Citat från tidigare kursdeltagare:

- ”Lägg mycket tid på matten från början eftersom det är nyckeln till de andra ämnena när formler och liknande blir kluriga. Plugga i grupp och gå på lektionerna!”
- ”Kör riktigt hårt i början av kursen annars blir det svårt senare.”

Kontrollskrivningar (KS)

Student som erhåller åtminstone 6 poäng av 10 möjliga på en kontrollskrivning kan tillgodogöra sig bonus på **ordinarie** tentamen.

Student som blir godkänd på KS 1 hoppar över uppgifter motsvarande 2 p.

Student som blir godkänd på KS 2 hoppar över uppgifter motsvarande 2 p.

Student som blir godkänd på KS 3 hoppar över uppgifter motsvarande 4 p.

OBS! Om det kommer nya restriktioner med anledning av covid-19 kan det hända att kontrollskrivningarna måste ställas in. I så fall kommer ni att informeras om detta via Canvas.

Till kontrollskrivningarna är anmälan obligatorisk och sker på samma sätt som till tentamen (se nedan). Anmälan till kontrollskrivningar stänger en vecka före skrivningsdatum.

Tentamen

På KTH är det obligatoriskt att du anmäler dig till den tentamen du har tänkt skriva. Du anmäler dig i Personliga menyn under rubriken *kurser* och delrubriken *tentamen*. På KTH finns det regler för hur tentamina (salsskrivningar) ska genomföras. Som student är du skyldig att känna till och följa de regler som gäller examination vid KTH, se <https://www.kth.se/student/kurs/tentamen>.

Tillåtna hjälpmedel

Vid kontrollskrivning och tentamen är basårsgodkänd miniräknare (se listan nedan)

Basårsgodkända räknare

CASIO FX-82EX

CASIO FX-82ES PLUS

SHARP EL-W531TL-(färgbeteckning)

SHARP EL-W531TH-(färgbeteckning)

SHARP EL-W531TG-(färgbeteckning)

Texas Instruments TI-30XB MultiView

Texas Instruments TI-30XS MultiView

samt formelsamlingen (**utan anteckningar, utan flikar!**) tillåtna hjälpmedel. **OBSERVERA** att listan över tillåtna miniräknare har ändrats inför HT20 så att det nu är färre räknare som är godkända. Om du köper begagnad miniräknare behöver du kontrollera att den miniräknare du köper är tillåten. **OBSERVERA** att du själv ansvarar för att formelsamlingen inte innehåller några som helst anteckningar, detta är speciellt viktigt att beakta om du köper begagnad litteratur.

Funktionsnedsättning

Studenter med någon funktionsnedsättning, t ex dyslexi, kontaktar funka@kth.se. Det är endast Funka som kan utreda behov av s k kompensatoriskt stöd, och rekommendera t ex extra skrivtid vid kontrollskrivningar och tentamen. För examination (kontrollskrivning) tidigt i första läsperioden kan inte stöd garanteras, handläggningstiden när en komplett ansökan inkommit till Funka är upp till 15 arbetsdagar. **OBSERVERA** att varken lärare eller examinator handlägger din ansökan, det är bara Funka som kan göra detta.

För att utnyttja beviljad extra skrivtid vid kontrollskrivningar, måste du själv maila utbildningsadministratör Joanna Selington (joannase@kth.se) när Funka behandlat din anmälan.

Kurshemsida

På kursens hemsida finns kursbunten. Där finns även gamla tentamina och kontrollskrivningar. (*OBSERVERA att tentamen fr o m HT20 är uppdelad i godkänd del och överbetygsdel. Gamla tentamina är till innehåll och svårighetsgrad relevanta för er även om betygsättningen skiljer sig något. Ordningen på kursens avsnitt har ändrats, så att tidigare KS1 inte helt motsvarar årets vad gäller innehållet. Ett fåtal övningstentor som helt återspeglar det nya systemet finns på kurshemsidan.*) Eftersom principerna för bedömning av studentens tentamen/kontrollskrivning skiljer sig från gymnasieskolans praxis (läs: **på KTH rättar man betydligt hårdare än på gymnasiet**) rekommenderar vi att du redan innan första kontrollskrivningen läser igenom dokumentet om Allmänna rättningsnormer som du hittar här: <https://www.kth.se/social/course/HF0021/page/allmanna-rattningsnormer/>.

Rekommenderade övningsuppgifter

Övningsuppgifterna i läroboken är indelade i tre svårighetsnivåer, 1, 2 och 3. Vi rekommenderar att ni löser några få 1-uppgifter (dessa testar om ni är bekanta med terminologin) och därefter en hel del 2-uppgifter (dessa är lagom svåra och är dessutom på samma nivå som de flesta tentauppgifterna). Har ni därefter tid, och siktar på ett högt betyg, kan ni ge er på 3-uppgifterna (dessa är svåra, i några fall t o m rejält svåra, och motsvarar de 2 svåraste uppgifterna på tentamen).

Räknestugor

Fredagar kl 10-12 ordnas räknestuga. Dessa syns i klassens schema, men inte i kursens schema.

Detaljplanering, P3

OBS! Officiell terminsstart är måndag 18 januari. Onsdag 12 januari – måndag 17 januari anordnas några lektionspass då en del förkunskaper repeteras.

Datum	Avsnitt	Sidor i bok	"Få koll" uppgifter	"Öva mer" uppgifter
	Allmän kursinformation. Tal i bråkform. Avrundning och gällande siffror.	14-17 18-19	0037abcd, 45abc, 47cd, 59abcd, 60abcd	0036abcd, 43, 46, 47ab, 51abcd, 55, 64
	Tal i potensform. Grundpotensform.	20-23 24-25	75b, 79abc, 90a, 91, 0102, 03abcd, 05abcd	76abcd, 79d, 80ab, 82abcd, 87ab, 89ab, 90, 92, 0104abcde
	Omskrivning av algebraiska uttryck.	26-34	16, 18ab, 19, 22c, 24, 35, 37, 40, 48abcd, 62ace, 67bc	06abcd, 17, 20abcd, 22d, 30a, 33ab, 38bd, 49abcd, 52cd, 59cd, 68b, 69b
	Omskrivning av algebraiska uttryck (forts). Faktorisera.	26-34 35-37	78, 84bef, 86d, 94ad, 95	80cd, 84acd, 85ab, 94bc, 88abc, 92
	Linjära olikheter. Lös ut ur formler.	42-45 46-48	0234b, 35, 41, 61b, 63a, 64a, 65c, 67b, 69c	0227ab, 28, 29, 30, 32, 33, 34acd, 36, 37, 43, 61ac, 63b, 64b, 65a, 67a, 69b, 70b
	Lös ut ur formler (forts). Funktioner.	46-48 49-53	82abcde, 92a, 93abc	80cd, 84ab, 87abcd, 93de, 94abc, 96
	Räta linjen. Några linjära fysikaliska samband. Direkt proportionalitet.	58-61 62-63	0321b, 25b, 28b, 29b, T3	0321a, 23ab, 25a, 28a, 29a, T1, T4, T6
	Linjära ekvationssystem.	64-69	0340ab, 41cd, 43, 50cd, 0352	0338ab, 41ab, 42abc, 0349,

				50ab, 53
	Allmänna rättningsnormer. Repetition inför kontrollskrivning 1.	se kursens hemsida!		
	Kontrollskrivning 1			
	Andragradsekvationer. Kvadratkomplettering.	72-80	0373abcd, 74 ab, 86b, 90, 97cd	0374cd, 76abcd, 86a, 87abc, 97ab, 0402, 10c, 11
	Rotekvationer. Implikation och ekvivalens.	82-84 96-97	0428abcd, 98	0427, 0501
	Likformighet. Topptriangelsatsen och transversalsatsen.	101-106	0531abc, 35, 38, 39, 42, 43	0532, 33, 36, 37, 41
	Bevis med likformighet. Areaskala. Volymskala.	107-108 KB 11-14	0546, 47, 49, KB: 603, 610, 611, 613,	0548, 51, 52, KB: 602, 606, 607, 612,
	Trigonometri.	109-116	0558b, 59b, 60ac, 64, 68, 0572, 73, 80, 83, 92,	0561ab, 65ab, 66, 69ab, 0576, 77cd, 82, 88,
	Polynom Polynomekvationer. Substitution. Faktorisera polynom.	131-133 135-138 139-141	1160cd, 63ab, 59, 61, 62, 69ab, 70ab, 74bcd, 81, 83	1160ab, 47abcd, 49abcd, 52, 58, 67abcd, 68abcd, 79, 80, 84
	Absolutbelopp.	144-146, KB 6-10	1188cd, 91ce, 95, 99abc	1188gh, 91abdf, 93, 96, 98
	Absolutbelopp (forts).	KB 6-10	KB 401ac, 03ad, 04c, 06a	KB 401bd, 02, 03abc, 04abd, 05abc
	Rationella uttryck. Förlängning och förkortning.	147-148 149-152	1208ab, 10, 14, 23, 33ab, 35ab, 37cd, 38ab, 41d	1206ab, 11ab, 20, 22, 26, 38cd, 42cd
	Ekvationer och rationella uttryck.	153-156	1247ad, 51b, 52abcd, 61, 63c	1248, 49, 56, 59abc, 60, 63abd
	Multiplisera och dividera rationella uttryck.	157-159	1268abc, 71abc, 74abc, 75cd, 76ab, 78ab, 86bd, 88	1267ab, 69cd, 70b, 77, 80, 86ac
	Funktioner Polynomfunktioner.	160-163 165-169	1306c, 08a, 13c, 19, 23, 25, 28, 29	1307b, 11, 12b, 20a, 22, 26abcd, 30
	Repetition inför kontrollskrivning 2			
	Kontrollskrivning 2			
	Vektorer.	117-119	0603abcde, 04	0603fg, 05
	Komponenter, koordinater och vektorlängd.	120-122, KB 2-5	09, 11acd, 0614, KB: 305abcd, KB: 307, 0614, KB: 304abcd, 310	10, 12, 16, 17, 18, 19a KB: 303, 304
	Krafter och hastigheter.	123-125	T2, T5, T7	T1, T3, T4, T6, T8
	Repetition inför tentamen.			
	Tentamen			

Detaljplanering, P4

Nedan följer ett urval av bra övningsuppgifter. Övriga uppgifter i boken är naturligtvis också bra, på en del avsnitt behöver du kanske öva mera!?

Datum	Avsnitt	Sidor i bok	Rekommenderade uppgifter
	Allmän kursinformation. Tangent och sekant. Gränsvärde.	171-173 177-180	1338, 1342, 1346 1364, 1366, 1371
	Ändringskvoter. Derivata. Derivatans definition.	192-196 197-201 208-210	2107, 2113, 2116 2123, 2132, 2133 2157, 2158, 2159
	Derivatans av polynom.	211-216	2207, 2213, 2226
	Derivatans av potensfunktioner. Tangenter och derivata.	220-222 223-225	2237, 2241, 2243, 2246 2251, 2259, 2261
	Exponentialfunktioner. Derivatans av $f(x) = e^{kx}$.	227-229 231-234	2309, 2313 2320, 2327, 2329, 2331, 2334
	Exponentialekvationer och tiologaritmer.	88-92	0453, 0460, 0474, 0475, 0477
	Exponentialekvationer och tiologaritmer (forts). Logaritmlagar.	88-92 93-95	0491, 0492, 0494
	Naturliga logaritmer.	235-238	2352, 2355, 2357
	Derivatans av $f(x) = a^x$. Tillämpningar och problemlösning.	239-240 241-244	2371, 2373, 2375 2381, 2382, 2384, 2388, 2390, 2391
	Växande och avtagande. Extrempunkter och terrasspunkter.	258-260 261-264	3105, 3107, 3110 3115, 3118, 3120
	Andraderivatans. Andraderivatans och funktionens graf.	265 266-268	3132 3139, 3143
	Funktionens graf och derivatornas grafer. Största och minsta värde.	269-271 274-276	3150, 3152, 3153 3158, 3160, 3164
	Extremvärdesproblem.	278-280	3204, 3213, 3216
	Fler extremvärdesproblem.	282-285	3220, 3222, 3225, 3226, 3227, 3228
	Tillämpningar och asymptoter. (Uppgifter om asymptoter ingår inte i kursen – t ex 3241 och 3243)	286-288	3235, 3236, 3242
	Tillämpningar och problemlösning.	289-292	3250, 3258, 3259
	Deriverbarhet.	293-294	3272, 3275, 3277
	Repetition inför KS3.		
	Kontrollskrivning 3		
	Några exakta trigonometriska värden.	337	4117, 4118, 4119
	Cirkelns ekvation.	338-339	4205, 4210, 4214

	Enhetscirkeln. Trigonometriska ekvationer.	340-343 346-348	4226, 4228, 4229 4237, 4240, 4241
	Areasatsen. Sinussatsen.	349-351 352-353	4309, 4311, 4313 4316, 4318
	När ger sinussatsen två fall? Cosinussatsen.	354-357 358-361	4329, 4332, 4337 4347, 4351, 4352
	Tillämpningar och problemlösning.	362-365	4363, 4369, 4372
	Genomgång av extenta.		
	Tentamen (TENB)		

Betygsättning och komplettering

Kursernas mål enligt Kursplanerna

'Kursens övergripande mål är att ge nya studenter tillräckligt med färdigheter och förståelse som krävs för att kunna tillgodogöra sig de matematikkurser som ingår i högskole- och civilingenjörsutbildningarna. Kurserna skall även bidra till en god introduktion till högskolestudier.

Efter avslutad kurs skall studenten kunna använda satser och metoder på matematiska problem, samt skriftligt kommunicera det matematiska resonemanget.

Med 'matematiska problem' avses den del av matematiken som ingår i kursinnehållet.

Betygskriterier och betygssammanvägning

Vid avslutad kurs förväntas att

- E:** Studenten skall, **med säkerhet**, kunna använda satser och metoder på **grundläggande** problem.
- C:** Studenten skall, **med säkerhet**, kunna använda satser och metoder på **komplexa och/eller avancerade** problem.
- A:** Studenten skall, **med stor säkerhet**, kunna använda satser och metoder på **både komplexa och avancerade** problem.

En konkretisering av ovanstående följer nedan.

Grundläggande problem

Problemen är av standardkaraktär och bekanta för studenterna. Problemen inkluderar ett fåtal begrepp och bygger på givna/välbekanta matematiska modeller. Beräkningar och procedurer som används för att lösa problemen är enkla.

Komplexa problem

För att lösa problemen krävs generellt en eller flera av nedanstående punkter:

- En utförlig förståelse av centrala begrepp och sambanden mellan dem.
- En kombination av flera procedurer/metoder.
- Att kunna tolka matematiska problem (analysera dem och formulera dem matematiskt).
- Att kunna välja och tillämpa matematiska modeller.
- Att kunna utföra långa/komplicerade beräkningar.

Avancerade problem

För att lösa problemen krävs generellt en eller flera av nedanstående punkter:

- Att utförligt kunna beskriva sambanden mellan centrala begrepp.
- Att kunna tolka avancerade matematiska problem (analysera dem och formulera dem matematiskt).
- Att kunna upptäcka generella samband och presentera dessa med symbolisk algebra.
- Att kunna anpassa matematiska modeller.

Vid användning av satser och metoder på matematiska problem ställs krav på

1. Redovisning
Ex. resonemanget är lätt att följa och matematiska symboler används korrekt
2. Modellerings
Ex. korrekt tolkning av frågeställningen och val av tillämpbara

- procedurer/algoritmer
3. Beräkning
- Ex. korrekt använda procedurer utan felberäkningar

Varje tentamen består av två delar. 'Del 1' innehåller grundläggande problem (12 poäng). 'Del 2' innehåller komplexa problem (8 poäng) och avancerade problem (6 poäng). För godkänd tentamen krävs minst 8 poäng på Del 1.

Poänggränser för varje enskild tentamina (delkurs)							
Tentamensbetyg	F	Fx	E	D	C	B	A
Del 1	0-6	7	8-12				
Del 2	Rättas ej.		0-2	3-5	6-8	9-11	12-14

Kursen HF0021 består av två delkurser (TEN A 6 fup, TEN B 6 fup). Slutbetygen på kursen är en sammanvägning av betygen i de två delkurserna. Sammanräkningen blir ett 'medelvärde' av de två tentornas betyg. Båda delkurserna måste vara godkända (betyg A-E) för slutbetyg.

Sammanvägt kursbetyg från TENA och TENB					
Slutbetyg	E	D	C	B	A
	E+E	E+D E+C D+D	E+B E+A D+C D+B C+C	D+A C+B C+A B+B	B+A A+A

Student som erhåller 7 poäng på del 1 på tentamen ges betyget FX (som alltså är ett underkänt betyg). Studenten ges möjlighet att delta i komplettering (datum för detta framgår i ert tentaschema). Godkänd komplettering ger E. Underkänd komplettering ger betyget F. En komplettering är en kortare skriftlig examination med uppgifter på grundläggande nivå. Till kompletteringstillfället krävs ingen anmälan.

Observera att den som är godkänd på tentamen *inte* kan höja sitt betyg genom att skriva tentan en gång till, s k plussning.